І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюз: 435-8740 — Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125 УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 183. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 2-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1965 No. 183. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

П'ятниця, 1-го жовтня 1965

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ПОВІДОМИВ, ЩО ПІДПИШЕ НОВИЙ ЕМІҐРАЦІЙНИЙ ЗАКОН ПІД СТАТУЄЮ СВОБОДИ в нюйоркському порті в неділю, 3-го жовтня. Новий іміґраційний закон касує систему квот, на основі якої могли прибувати іміґранти до ЗДА впродовж останніх 40 років. Тепер нові іміґранти зможуть прибувати до цієї країни на підставі своєї фаховости та родинного споріднення з американськими громадянами. В церемонії підписання нового закону під Статуєю Свободи візьмуть участь високі державні, стейтові і міські урядовці. Можливо, що буде обмежений доступ для публіки з огляду на те, що мало є місця на цьому острові.

ДЕПАРТАМЕНТ ОБОРОНИ ПІДПИСАВ КОНТРАКТ ПРО БУДОВУ НОВИХ ЛІТАКІВ ЗА $2 БІЛЬЙОНИ з фірмою Лакгід. Це будуть найбільші в світі транспортові літаки-велетні C-5A, які зможуть летіти зі швидкістю звука і будуть перевозити сотки вояків, або 50 тонн тягару — військового виряду і зброї. Вони зможуть перелітати Пацифік без зупинки. Перший такий літак має бути готовий в 1969-му році. Ці літаки-велитни можуть бути вжиті і як звичайні торговельні транспортовці та перевозити людей або товари за дешевші ціни, як це роблять звичайні торговельні літаки.

ГУБЕРНАТОР ДЖОРДЖ РОМНІ ПРО ІСНУВАННЯ РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ. Мишиґенський губернатор, промовляючи в Нюарку, Н.Дж., на республіканському прийнятті, заявив, що Республіканська партія мусить вести боротьбу за своє існування, бо їй грозить політична смерть. Губернатор Ромні казав, що республіканці мусять виграти цього року губернаторські вибори в Ню Джерзі та вибрати свого посадника в Ню Йорку, щоб скріпити свої ряди та з надією йти до конґресових виборів в 1966-му році. Республіканці, на думку губернатора Ромні, мають промовляти не тільки до членів своєї партії, але і до безпартійних та до демократів, бо тільки тоді зможуть виграти вибори. Реєстрованих республіканців є менше, як демократів.

ФАХІВЦІ-БИЗНЕСМЕНИ ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЖВАВИЙ РІСТ ЕКОНОМІКИ В 1966-му РОЦІ, як це видко з опитування, яке перевело Крайове Товариство Бизнесових Економістів. Велика більшість бизнесових ознак вказує на те, що 1966-ий рік повинен бути під економічним оглядом кращим як цей 1965-ий рік. Крайова продукція в 1966-му році має збільшитися на 4.5 відсотка в порівнянні з цьогорічною і має становити $699,000,000,000. Крайова продукція — це вартість випродукованих товарів і виконаної праці. Але ці економісти не передбачають, що зменшиться число безробітних в найближчому році. Число варстатів праці збільшиться, але збільшиться і число нових молодих робітників.

ТОВАРИСТВО ім. ДЖАНА БИРЧА СКОМПРОМІТУВАЛОСЯ СВОЄЮ ЗАЯВОЮ РОНАЛДОВІ РІҐЕНОВІ. Роналд Ріґен старається, як республіканець, перемогти теперішнього каліфорнійського губернатора-демократа Бравна. Товариство ім. Бирча в Каліфорнії запропонувало Ріґенові, що воно буде його підтримувати або поборювати, залежно від цього, чого він собі бажає, це значить, що йому буде кориснішe для перемоги. Журналіст Арт Бухвальд пише з приводу цієї заяви Товариства Бирча, що тепер не знати, чого хоче ця організація, бо вона підтримує деколи щось на те, щоб його повалити, і навпаки, виступає проти чогось, хотячи щось підтримати...

У СВІТІ

ПАПА ПАВЛО VI ВИШЛЕ В ПОНЕДІЛОК 4 жовтня ц. р., безпосередньо перед своїм відлетом з Риму до Ню Йорку, радіопривіти головам чотирьох держав, понад які перелітатиме його літак: французькому президентові Шарлеві де Ґоллеві, італійському президентові Джузеппе Сараґатові, канадійському прем'єрові Лестеровві Пірсонові і президентові Джансонові. З Папою летітимуть сім кардиналів, які репрезентуватимуть всі континенти за винятком північно-американського. Всі п'ять північно-американських кардиналів привітають Папу на летовищі в Ню Йорку.

НА ВАТИКАНСЬКОМУ СОБОРІ РОЗДАНО його членам новий проєкт декларації у справі вини, чи пак невинности жидів у мученицькій смерті Христа. У новій редакції нема слова „боговбивство", зате виразніше сформульовано становище Церкви проти антисемітизму. Голосування відбудеться за два-три тижні і вимагатиме двох третіх голосів „за", щоб проєкт тієї резолюції став важний.

З СОВЄТСЬКОГО СОЮЗУ ВИДАЛЕНО американського туриста Джорджа Івлева, колишнього еміґранта з СССР, який буцім-то розшукував у Совєтах тільки темні сторінки, фотографував халупи і швендявся по шинках. Американська амбасада у Москві заперечила тим закидам. Івлев, який раніше називався Сєрґей Мачікін, живе в Каліфорнії і прибув до Москви у відвідини свого брата. Він був разом з братом запрошений на якісь збори в сусідстві, де його критикували, як мистця. Совєти видалили також представника американської телевізійної компанії „ЕйБіСі" за передачу вістки, що американські газети передбачують зміни на совєтській державній верхівці.

В ЄГИПТІ ПРЕМ'ЄР АЛІ САБРІ ВРУЧИВ президентові Ґамалеві Нассерові димісію цілого уряду. Це мало статися ще в березні, коли-то знову „обрано" Нассера на президента, але Нассер просив Алі Сабрі стриматись з цією формальністю. Насправді в Єгипті існує диктаторський режим Нассера, який створив собі власну партію і з неї призначає „послів" та міністрів.

ІНДІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР ВІЙСЬКОВИХ СПРАВ ЗВІТУВАВ в парляменті про ситуацію в Кашмірі, що становить головний предмет спору з Пакістаном і став причиною війни між тими двома країнами. Він твердив, що з Пакістану перейшли до Кашміру коло 5.000 „інфільтраторів", але яких 1.000 відступили вже з Кашміру, спаливши за собою села і зірвавши мости. Решту буцім-то „ліквідує" індійське військо. Індійські урядові кола нахваляються теж, що розбито загони пакістанців, які на верблюдах заґнались в індійську провінцію Раджастан.

РЯТУНКОВА ЕКСПЕДИЦІЯ ПОВІДОМИЛА, що острів на озері Тааль на Філіппінах являє собою „образ смерти і руїни". Величина цього острівця всього 12 квадратних миль. Високий на 984 стопи вулькан Тааль вибух в минулий вівторок і засипав острів попелом, лявою та камінням. Знайдено покищо 184 тіла вбитих, але число жертв з-посеред тамошніх 2.000 мешканців напевно дуже високе. Нурці почали розшукувати тіла в озері, яке перед вибухом було прозоре, а тепер — густо замулене попелом.

Конґрес протестує проти перевантаження його урядовими проєктами

Вашингтон. — Конґрес із проурядовою демократичною більшістю вперше виявив своє невдоволення з того, що президент Джансон вніс забагато урядових законопроєктів, які ще на цій сесії мали б бути, на домагання Білого Дому, вирішені. Оце невдоволення Конґресу видко з цього, що він цього тижня значно змінив урядовий законопроєкт про самоуправу для столиці цієї країни. ПалатаРепрезентантів проти волі Уряду призначила більшістю 370-ох до 7-ох голосів $1 500 000 000 на збільшення платні федеральним працівникам, хоч президент Джансон заявив був раніше, що це є завелике збільшення платень, бо уряд проєктував видати а цю ціль тільки — $406 000 000. Президент натякав, що він зможе скористати з права „вета" проти таких великих сум на цю ціль. Невдоволення Конґресу видко із того, що демократичні сенатори виступили проти того, щоб за всяку ціну старатися про ухвалення на цій сесії законопроєкту про скасування 14 Б пункту в робітничім законі Тефта-Гартлі, який дозволяє на окремі закони про право на працю в 19-ох південних стейтах. На цьому самому зборі демократичної більшости в Сенаті сенатор Майк Менсфілд заявив, що треба б сповільнити темп ухвалювання нових законів, які ведуть до так званого величного суспільства, що є програмою президента Джансона. Вже в понеділок 5-го жовтня має початися обструкція в Сенаті проти скасування закону про право на працю. Дехто гадає, що республіканців підтримають в цьому філібустері консервативні демократичні сенатори з південних стейтів, і це буде поразка Уряду президента Джансона.

Етнічні групи грають важливу ролю в передвиборчій кампанії

Зближається перший вівторок листопада, а з ним і день виборів у багатьох стейтах, повітах і містах. До найважливіших постів, що за них змагаються кандидати в теперішній передвиборчій кампанії в нашій околиці, є пост губернатора стейту Ню Джерзі і пост посадника міста Ню Йорку. В обидвох цих змаганнях етнічні групи, в цьому й громадяни українського походження, грають поважну ролю. Це відноситься зокрема до губернаторської передвиборчої кампанії в Ню Джерзі, в якій демократичним кандидатом є губернатор Ричард Гюз, а республіканським кандидатом на цей пост є Вейн Дюмонт молодший На етнічні в цьому й українську, велику увагу звертає зокрема губернатор Гюз, який під час теперішної своєї каденції мав багато нагод пізнати їхні добрі громадянські прикмети, як і їхню виборчу силу. Губернатор Гюз дуже добре познайомлений із українською групою, серед якої має багато особистих знайомих і приятелів. Він також виступав на багатьох українських імпрезах, востанньому на врочистостях Українського Народного Дому в Джерзі Ситі. В четвер, 30-го вересня, губернатор Гюз мав в Прінстоні окрему зустріч з представниками етнічної преси і в своєму виступі відрізнив Україну й українців окремою згадкою. В рямках цієї передвиборчої кампанії Все - Американська Рада при стейтовому Демократичному Комітеті влаштовує в наступну середу, 6-го жовтня, велику зустріч етнічних груп з губернатором Гюзом. Зустріч відбудеться у величезній залі Арморі у Вудридж, Н. Дж., о год. 6-ій ввечері. Усіх 17 етнічних груп будуть заступлені на цій зустрічі, що передбачає, крім виступу губернатора Гюза, також різноманітну програму включно з мистецькою. Українців у мистецькій програмі репрезентуватиме виступ танцювальної групи з Картерету під проводом п-і Катерини Семчук. Губернатор матиме окремі зустрічі з поодинокими групами. Дуже важливо, щоб українська група на цій зустрічі була якнайчисленніше заступлена.

УВАН в Канаді започаткувала свої осінні Академічні виклади

Вінніпеґ — В неділю 26 вересня тут у приміщенні УНДому відбулася інавґурація осінніх викладів Української Вільної Академії Наук у Канаді. Зібрання відкрив і проводив ним діючий голова УВАН др М. І. Мандрика. З уваги на те, що інавґураційний виклад мав за тему „Українські Наукові Осередки в Західній Европі" він покликав до Президії зібрання членів Управи Т-ва Прихильників Українського Вільного Університету в Мюнхені: проф. Р. Жука, інж. В. Романова й д-ра М. Марунчака. Першу доповідь виголосила пані І. Тарнавецька. Вона подала коротко історію УВУ, УТҐІ й НТШ в Европі й довше спинилася над теперішнім станом УВУ та його новою спробою відновити навчальну діяльність у формі „Літньої Школи УВУ". Другий доповідач — д-р Б. Білаш висвітлив знимки, що їх зробив у часі „Літньої Школи" в Мюнхені, а теж і в Сарселі, Франція, даючи відповідні пояснення. На заклик предсідника збори вшанували пам'ять недавно померлого декана філософічного факультету УВУ проф. П. Зайцева, характеристику якого подала п. Тарнавецька. Після доповідей відбулася дискусія, в якій брали участь І. Пап, проф. Яр Рудницький , д-р М. Мандрика та інші.

Українська громада в Міннеаполісі відкриває в неділю свій власний дім

Міннеаполіс, Мінн. — В неділю 3-го жовтня ц. р. відбудеться в цьому місті при 28 Норт Іст Секенд Стріт урочисте відкриття закупленого місцевими українцями Українсько - Американського Дому. У відкритті візьме участь посадник міста Артур Нафталін разом з іншими представниками міста і стейту Міннесоти. Після офіційного відкриття буде концерт з різнородною програмою, яку виповнять такі мистецькі групи, як репрезентативний хор Української Міннесоти „Дніпро", танцювальна група „Черемош", українська мандолінова оркестра та солістки — Оксана Мірза і „Міс Сент Пол" Зоя Семенець. З відкриттям Українсько - Американського Дому, приміщення його будуть призначені для культурно-освітної і громадської діяльности всіх організацій, а в першу чергу організацій молоді. В цьому громадському центрі буде бібліотека, читальня, канцелярії організацій, а також місце для спортових ігор, як волейбол, баскетбол, та інші спортові устаткування для плекання фізичної справности. Простора і гарна заля з новозбудованою сценою та модерна кухня з бічними кімнатами вже готові до вжитку.

ПЕЙПІНҐ „ЗАПРОШУЄ" ЗДА, БРИТАНІЮ І СССР ДО АҐРЕСІЇ ТА ПОГРОЖУЄ „ЗНИЩИТИ" ЇХ

Гонг Конґ. — Комуно-китайський міністер закордонних справ Чен-ї, промовляючи до китайських і чужинецьких журналістів, які прилетіли туди — на кошт Пейпінґу — з Гон. Конґа, виголосив найбільш войовничу пропаґандивну промову з усіх, що їх до цього часу сказали „вожді" Комуністичного Китаю. Чен-ї „запросив" З'єднані Держави, Британію і „ревізіоністичних лідерів з північно-східньої Европи", отже Совєтський Союз, щоб вони спільно перевели аґресію проти Комуністичного Китаю: це, казав він, все одно, не врятує їх і всі вони будуть „знищені". Водночас комуно - китайський ватажок закликав усі „протиімперіялістичні" азійські та африканські країни старатися якнайшвидше осягнути власну ядрову зброю. Однак він нічого не сказав про те, якими засобами мають ті бідні, господарсько несамовистачальні країни, здебільша без власного важкого промислу, змагати до здобуття атомової зброї і — навіщо вона їм, коли в добі деколонізації вони саме й осягнули свою державність, на яку ніхто не посягає. Подібну демагогію комуно-китайський міністер закордонних справ застосував у підході до Об'єднаних Націй. Нав'язуючи до кількох заяв різних державних мужів на Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, Чен-ї зголосив передумови, від яких залежало б, чи Комуністичний Китай погодиться взагалі вступити до Об'єднаних Націй. Передусім, він зажадав скасування резолюції з 1950 року, яка таврувала Комуністичний Китай за його аґресію проти Південної Кореї. Далі — він поставив вимогу перевірити чартер Об'єднаних Націй в тому напрямку, щоб виключити з Об'єднаних Націй всі „підголосні" держави, які насправді не мають повної суверенности та залежні від „імперіялістів". Здогадуються, що він мав на увазі передусім Вільний Китай з осідком на Формозі, але не відомо, чи він забув про всі совєтські сателітські країни, залежні від Москви, або про маленьку Альбанію, яка слухає наказів з Пейпінґу, чи про таку „суверенну державу", як колишня французька колонія Конґо із столицею Браццавіль, де фактичним диктатором є комуно-китайський амбасадор. Західні коментатори вважають той виступ Чен-ї за найкращий доказ, що Комуністичний Китай не має кваліфікацій бути членом Об'єднаних Націй.

Південний В'єтнам запрошує більше американського війська

Сайґон. — Південно-в'єтнамський прем'єр маршал Нґуєн Као Кі заявив, що він офіційно звернеться до З'єднаних Держав з просьбою прислати більше збройних сил до Південного В'єтнаму для боротьби проти комуністичної аґресії. Тепер у Південному В'єтнамі є 128.000 американського війська, а дальших 11.000 є в дорозі. Американські коментатори звертають увагу, що недавно військовий референт „Ню Йорк Таймсу", Генсон Болдвін, писав з В'єтнаму, що для зліквідування загрози комунізму для Південної Азії треба буде мільйона американських вояків. Американські газети не виключають, що число американських військовиків у Південному В'єтнамі швидко дійде до чверть мільйона. З важливіших подій на воєнному фронті у В'єтнамі — влаштовані Совєтами в Північному В'єтнамі протилетунські ракети знову збили американський бомбовик типу Ф-105: це вже четвертий американський літак, знищений совєтською протилетунською ракетою. Взагалі, американці втратили в минулий четвер 30 вересня ц. р. два літаки з-посеред тих, які виконували бомбардувальну місію над Північним В'єтнамом.

У Вашинґтоні відбулася конвенція Конґресу Братських Організацій Америки

Вашингтон. — Впродовж трьох днів, від понеділка 27 до середи 28 вересня 1965 р. тут відбувалася річна конвенція Конґресу Братських Організацій Америки, до якого належить понад сотня братськ и х, забезпеченевих організацій ЗДА і Канади та які разом гуртують около 10 мільйонів членів, забезпечених на 30 більйонів долярів. До цього Конґресу належать також три українські братські Союзи: Український Народний Союз, Український Робітничий Союз та „Провидіння". Всі ці організації були заступлені на конвенції. УНСоюз заступали його головний предсідник Йосип Лисогір і гол. секретар Ярослав Падох; УРСоюз репрезентував його голова Антін Батюк, а „Провидіння" його головна касирка Стефанія Вовчак і гол. секретар Степан Сприньский. Конґрес був попереджений концертом, влаштований силами братських організацій, на якому українська танкова група ОДУМ-у з Філядельфії здобула найбільший успіх. Цьогорічна конвенція Братського Конґресу визначалася дбайливим підготуванням ряду доповідей, панелів і фільмів, які дозволили представникам організацій познайомитися з поступом братського і забезпеченевого діла та порівняти свої успіхи чи невдачі з чужими. У вівторок вечором відбувся святочний бенкет, а в середу обрано нові органи Конґресу. Як попереднього року, до екзекутивного комітету Конґресу ввійшов гол. предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір, а до важливої комісії братської активности, до якої також належить влаштовування щорічних пописів, ввійшов гол. секретар УНС Ярослав Падох. Деякі організації влаштували виставку своїх видань. Найбагатшою поміж ними була виставка англомовних видань УНСоюзу з Енциклопедією Українознавства на чолі, якою ввесь час конвенції цікавилися численні учасники. Після попису, в приміщенні Статлер-Гілтон готелю, відбулися окружні збори Відділів УНСоюзу Вашингтонсько-балтиморської округи, про що вже коротко згадувалося в „Свободі". Збори відкрив голова округи дир. Емануїл Притула, який водночас репрезентував Відділ 337 УНСоюзу, як його секретар. Другий балтиморський Відділ ч. 320 заступав голова Відділу Данило Пісецький та секретар його і округи Іван Малко; Відділи з Киртис Бей чч. 81 і 290 заступали секретарі Антін Лукіянчук і пані Михайлина Іванюк та інші члени управи. Місцевий Відділ ч. 15 вислав на збори численну делеґацію під проводом свого секретаря Остапа Зинюка та містоголови д-ра Я. Ґелети. Після доповіді п. Йосипа Лисогора та д-ра Ярослава Падоха, вив'язалася оживлена дискусія, в якій забирали голос пп. Малько, Притула, д-р Ґелета, О. Зинюк, проф. М. Хома, А. Лукіянчук, мґр. М. Данкевич і Ст. Бойчук.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ОКРУГА НЮАРК — 11,557.50 ДОЛЯРІВ НА ФОНД ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА

Нюарк, Н. Дж. (К. Н.) — Місцевий Окружний Комітет за Створення Київсько-Галицького Католицького Патріярхату перевів у квітні і травні ц. р. збірку під гаслом: Назустріч ідеї Кардинала Йосифа Сліпого — створення Українського Католицького Університету в Римі. Збірщики Окружного Комітету зібрали 7,713.00 дол., на конто Краєвого Комітету вплинуло 3,319.50 дол., а безпосередні посилки до Риму дали 525.00 дол. разом: 11,557.50 дол. Повищу суму Краєвий Комітет в Ню Йорку переслав прямо Верховному Архиєпископові. Окружний Комітет висилає до Риму також листи, в яких чисельність жертводавців та висота їхніх пожертв дають безсумнівний доказ односгідної і прихильної постави всіх прошарків громадянства і до особи самого Верховного Архиєпископа, і до справи створення Патріярхату.

ВИСТАВКА МАЛЯРА БОГДАНА БОЖЕМСЬКОГО В РУТЕРФОРДІ

РУтерфорд, Н. Дж. — В приміщеннях Ферлей Дікінсон Університету в цій місцевості буде відбуватися, починаючи від 1 до 31 жовтня, виставка малярських праць відомого українського еміґраційного маляра Богдана Божемського з Тінеку, Н. Дж. Згодом, протягом листопада цього року, ця ж виставка буде відбуватися у Вейн Кемпус цього ж університету. Виставка охоплюватиме 37 олійних образів — краєвидів, квітів і мертвої природи. Весною і літом цього року виставки праць Богдана Божемського відбулися заходом Ферлей Дікінсон Університету в місцевостях Тінек, Н. Дж. і в Іст Рутерфорд, Н. Дж.

ВИСТУП ВІРИ ВОВК І НІНИ МУДРИК-МРИЦ У ВІННІПЕҐУ

Вінніпеґ. — Заходами місцевої групи ОУП „Слово" відбувся тут дня 23-го вересня в приміщеннях УНДому авторський вечір Віри Вовк і Ніни Мудрик-Мриц, що загостили до столиці українців Канади на кілька днів, у переїзді на західнє побережжя Америки. Вечір відкрила вступним словом голова вінніпезького „Слова" д-р Марина Антонович-Рудницька, вітаючи гостей та подаючи деякі відомості про їхню творчість. Перша читала свої твори Ніна Мудрик-Мриц. Після неї рецитувала свої поезії Віра Вовк, в цьому деякі досі недруковані. Після читання відбулася дискусія, в якій брали участь М. Гнатів, С. Мухин, ред. С. Бубнюк, А. Качор, А. Лобода, В. Топольницький, п-ні Т. Кошиць, В. Романів та ін. Вечір закрив деякими критичними заввагами й подякою гостям д-р М. І. Мандрика.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА В РАДІОСТАЦІЇ КОЛЮМБІЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Радіостація при Колюмбійському Коледжі в Ню Йорку ВКЦР-ФМ буде передавати одногодинну українську авдицію що другий четвер між годиною 9 і 10 ввечері. Перша українська передача буде в четвер 1-го жовтня ц. р.Програму вестиме студент Колюмбійського Коледжу Богдан А. Оришкевич. На зміст програми складатися буде українська музика та читання кращих творів української літератури. В програмі знайдуть також місце виконання музичних творів українськими мистцями, в тому й студентами. В авдиції не буде жадних реклям.

ВИСТАВКА ЄВГЕНІЇ І ВАСИЛЯ КРЕХОВЕЦЬКИХ

Ню Гейвен, Конн. — Виставка олійних картин Євгенії Креховецької і різьби Василя Креховецького відбулася з повним успіхом в днях 19 липня до 13 серпня ц. р. в „Арт Рум" Публічної Бібліотеки у Ню Гейвені Конн. Картини були у різьблених рамах — на українські мотиви. Виставу відвідало около 300 осіб американців й українців. Американці висловлювали своє захоплення українськими краєвидами та різьбою.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

СКАРБИ МУКАЧІВСЬКОГО МОНАСТИРЯ

Мукачівський монастир побудовано в 14 столітті. Досі тут збереглися оригінали картин відомих в Европі мистців, зв'язані з культурою Закарпаття, рідкісні ікони.

Недавно, — розповідає в часописі „Рабочая Газета" з 10 вересня Л. Рогачевський, — в монастирі знайшли „Закарпатську євангелію", датовану 1401 роком. Книга — рідкісний пам'ятник. Хоч вона дуже знищена вологістю, всі її сторінки збереглися.

У монастирі знайшли вартісний зразок білоруського письменства — Біблію, видруковану д-ром Франціском Скориною з міста Полоцького. Дата — 1519 рік.

Але ось дійсно рідкісна знахідка: Біблія Старого і Нового Заповіту, друкована першодрукарем Ів. Федоровичем в Острозі в 1581 році. Знайдено безсмертний пам'ятник українського книгодрукування!

СПІЛЬНІ КУХНІ

В Україні начислюється 400 хатніх кухонь, — пише „Рабочая Газета" з 16 вересня.

Що ж це за кухні? В них готують обіди, що їх можна брати до дому.

Але видно ці спільні кухні не вельми популярні. На Вінниччині їх лише три, в Сумській області — дві, в Тернопільській та Івано-Франківській — по одній. А в Миколаєві дві такі кухні зовсім замкнули.

Краще самому зготувати, ніж на обід у черзі стояти.

„ШУКАЙ МЕНЕ"

Де щукати українську молодь, можна довідатися з пісні, надрукованої з нотами в „Молоді України" з 14 вересня. Газета, що виходить українською мовою, звичайно, друкує пісню „Іщі мєня" по-російському:

„Ти іщі мєня,
іщі мєня, іщі мєня по картє
на островє Вайгач".

В наступних приспівах, що закінчується такими словами, змінюється лише, де шукати: „на озері Байкал", „в далекій Кулунді" та інших цілинних землях далеко-далеко від України.

ПОДУШКИ, МОВ ЇЖАКИ

Які подушки виготовляє Київська перо-пухова фабрика, розповідає гуморист О. Маківчук у „Радянській Україні" з 28 серпня: „... тисячі пір'шнок, що висунувши крізь пошивку свої допитливі носики-голочки, чатують на жертву".

Директор фабрики розводить руками:

— Що я можу вдіяти?

Напірники готують із... ситцю. А ситець, не без гумору каже О. Маківчук, не ворог перу, він дає йому вільну дорогу до обличчя.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Проти торгівлі з комуністами

Промовляючи у минулий вівторок в Атлантик Сиіті на крайовій конвенції американської організації „Сини Америки", демократичний конґресмен Майкел Фіґен з Огайо запропонував, щоб американський Уряд проголосив піврічний мораторіюм на всяку торгівлю з Совєтським Союзом та його сателітами. Конґресмен Фіґен пропонував таку перерву в торговельних взаєминах з комуністичними країнами, як своєрідний пробний камінь: чи Москва, позбавлена американських достав, здатна впоратися з внутрішньогосподарськими проблемами та ще й активно розпалювати „визвольні війни" в різних країнах світу. Конґресмен Фіґен твердив, що спеціяльно на харчовому відтинку Совєтський Союз переживає гостру кризу, що він вичерпав своїми закупами резерви збіжжя у вільних країнах і мусить звернутися за цим основним харчовим продуктом до Америки. Совєти — сказав названий конґресмен — грають подвійну ролю: вони виступають в Об'єднаних Націях як „миротворці" і кричать про міжнародне роззброєння, а водночас постачають літаки й протилетунські ракети Північному В'єтнамові, створили на Кубі центр підривної роботи на всю Західню гемісферу і в своїй політиці в Альжирі, на Кіпрі, в Гані, Індонезії, Домініканській Республіці, Кенії та в різних інших країнах ширять і підсичують протизахідні настрої й сприяють заколотові, загрозливому для світового миру. Хай же протягом того шестимісячного періоду виявиться справжня слабість комуністичного режиму, що його насправді рятує від упадку Захід своєю торгівлею і своєю співіснувальною політикою . . .

Конґресмен Майкел Фіґен належить до групи американських законодатців — найкраще зорієнтованих у справах поневолених націй і найбільш послідовних ворогів комунізму. Він стоїть віддавна на правильному становищі, що торгівля з Совєтським Союзом та його комуністичними сателітами діє на шкоду, а не на користь тамошніх народів, бо сприяє скріплюванню комуністичного режиму і його панівної кліки, якій підкорені мільйони громадян. На превеликий жаль — становище в цій справі конґресмена Фіґена, сенатора Томаса Дадда й їхніх однодумців не знаходить зрозуміння ані в Державному Департаменті, який вважає, що політика співіснування є наче єдиною альтернативою атомової війни, ані тим паче в американських торговельно-промислових колах, які неначе успадкували тезу колишнього британського прем'єра Ллойда Джорджа, що „торгувати можна навіть з канібалами".

Після Раппальського договору в 1922 році, коли то перша Німеччина виломилася з бойкотування Заходом большевицького режиму, Захід вступив на шлях „укультурнювання" того режиму—своїми зв'язками з ним. Ця понад 40-річна політика принесла висліди, про які саме й говорить Фіґен. Тепер іде акція У Танта, де Ґолля й багатьох інших західніх державних мужів, дипломатів та інтелектуалів, щоб „втягнути до свого гурту" також комуністичний Китай — бо тоді Китай — кажуть вони — теж стане „миролюбнішим". Це все політика підрізування власного крісла на скріплювання ворогів вільного світу.

Конґресмен Фіґен пропонує зірвати з такою короткозорою політикою, і великий жаль, що його поради керівні чинники у Вашинґтоні, мабуть, не послухають.

Кривава рука Москви

Тридцять п'ять років тому, в понеділок 27 січня 1930 року серед білого дня зник у Парижі на маленькій вуличці, викликаний туди нібито для зустрічі з представником „антибольшевицької" організації із Совєтського Союзу, активний провідник російських еміґраційних організацій генерал А. Кутєпов. Переведене французькою поліцією і деякими еміґрантськими організаціями слідство виявило, що Кутєпов був без сумніву схоплений большевицькими аґентами. Невиясненим залишився тільки кінець ген. Кутєпова: дехто висловлював переконання, що він був „викінчений" на території самої ж Франції, інші доводили, що його вивезено автом до пристані в Гаврі, де й завантажено непритомного на совєтський корабель і відтранспортоване до Москви.

Тридцять п'ять років Москва не тільки не признавалася до цього злочину, не бажаючи мабуть давати приводу до дипломатичних інтервенцій французького уряду проти безприкладно нахабної поведінки совєтських аґентів на французькій територі. Що більше: большевики з допомогою своїх аґентів і лівої преси почали заплутувати сліди і „вияснювати", що ген. Кутєпов упав жертвою внутрішніх інтриґ і чвар серед російської білої еміґрації, так само, як це сталося пізніше після смерти замордованого в підступний спосіб совєтським аґентом Б. Сташинським сл. п. Степана Бандери, вину за вбивство якого совєтська аґентура пробувала скинути на самих же „українських буржуазних націоналістів", мовляв, це вони його вбили внаслідок взаємних порахунків.

Большевики призналися до викрадення ген. Кутєпова щойно тепер. У рецензії на книжку письменника Л. Нікуліна „Мертвая зыбь", Военездат, Москва 1965, що була надрукована в центральному органі Міністерства Оборони СССР „Красная Звезда" в ч. 223 з 22 серпня ц. р., автор її — генерал-полковник авіяції запасу Н. Шіманов стверджує виразно, що ген. Кутєпов був . . . арештований московськими чекістами, чи, як він їх називає „невтомними й непомітними трударями органів ВЧК - ОГПУ". Дорікаючи авторові роману, що він „приділив лише два рядки організаторові схоплення Б. Савінкова чекістові Пузицькому", ген. Н. Шіманов, правдоподібно теж колишній чекіст, пише дослівно: „Комісар державної безпеки 2-ої ранґи Сергій Васильович Пузицький був учасником громадянської війни, твердим большевиком-ленінцем, вихованцем Ф. Е. Дзержинського. Він брав участь не тільки в схопленні бандита Савінкова і в розгромі контрреволюційної монархістичної організації „Трест", але й блискучо провів операцію арештування Кутєпова та ряду інших білоґвардійських організаторів і надхненників чужоземної військової інтервенції і громадянської війни".

Так розкрилася нерозгадна, здавалося б, „таємниця" зникнення генерала Кутєпова, розв'язці якої присвячено сотки статтей, репортажів, книжок. Тепер справа ясна: Кутєпова досягнула кривава рука Москви. Можливо, що „заходами" того ж самого чекіста Пузицького впав і Головний Отаман військ УНР Симон Петлюра 25 травня 1926 року, і Голова Проводу Організації Українських Націоналістів полковник Євген Коновалець 23 травня 1938 року.

Богдан Галайчук

АТАКУЮТЬ КОМУНІСТИЧНУ ТВЕРДИНЮ

Буенос Айрес. — Усі вісті зі світу відійшли тут в останніх днях на другий плян, уступаючись перед новинами з Арґентини.

Почалося з убивства — в драматичних умовинах, у приявності судженої, — студента Гернана Спанґенберґа, і тепер читачі газет пильно слідкують за ходом слідства. Убивників не зловлено, але знайдено нитку: покійний був активним протикомуністичним діячем.

Вночі з 19 на 20 серпня арештовано 636-ох „лівих і правих екстремістів", як тут кажуть, тобто членів комсомолу та різних націоналістичних організацій, частинно інфільтрованих марксизмом. А 20-го серпня комуністична інфільтрація університетського середовища була предметом широких дебат рівночасно на двох форумах: федеральної Палати Послів та Сенату столичного університету. Ці дебати заслуговують на з'ясування, тим більше, що заторкнено в них і американські університети.

20-го серпня з'явились у Палаті Послів два федеральні міністри, внутрішніх справ Пальмеро та справедливости й освіти Альконада Арамбуру, щоб відповісти на дві рівночасні інтерпеляції: перший — про екстремістичні організації, другий — про комуністичну інфільтрацію університетів.

Відповідь Пальмера була дуже ділова, нашпікована даними, цифрами та характеристиками ектремістичних груп і пов'язань між ними. Відповідь Арамбуру — це була промова, повна цитат з арґентинського мислителя-атеїста Рікарда Рохаса, єпископа Міґеля де Андреа, Тайяда де Шардена, ченця, палеонтолога й теолога, що поставив під сумнів моногенічне походження людського роду, та . . . Абрагама Лінкольна.

„Пан міністер виголосив прегарну промову, — завважив іронічно перонівський посол Каталян, — але забув згадати про комуністичну інфільтрацію університетів".

Прийшлося доповнити ту прогалину двом послам: консерватистові Жоффре та перонистові Коттонарові. Перший згадав, що кожного дня приходить до Арґентини 6-7 тонн комуністичної пропаґанди. На філософічному факультеті столичного університету кольпортується її масово. Компартія твердить, що минулого року зібрала 122 мільйони добровільних датків, цього року — 177 мільйонів. Таким способом вона пробує замаскувати гроші, які дістає з закордону. Деякі професори приймають на асистентів лише комуністів.

Після консерватиста Жоффре промовляв перонiст Коттонаро. Ці дві партії живуть одна з одною приблизно так, як собака з котом — але оце, перший раз в історії арґентинського парляментаризму, перонiст солідаризувався зі своїм консервативним передбесідником, підтверджуючи та широко розвиваючи його твердження.

Коттонаро походить з Кордови, і тому почав із тамошнього університету, заснованого ще у 1621 році, інфільтрації якого сприяє університетська влада. Згадав, що група кордовських професорів відвідала недавно Кубу. „В університеті Буенос Айресу, — продовжував він, — комуністичне проникання не менше, ніж у кордовському. Партизани, злочинці - безбатченки, що вбили у 1964 р. наших жандармів, вийшли з столичного університету. Професор психології публічно прославляв, як героїв, партизанів, що згинули у бою, а декан Ромеро був на похороні одного з них". Слід додати, що Ромеро на засіданні університетського Сенату заперечив це твердження, і що справді партизани були похоронені на болівійському пограниччі, у провінції Сальті. Та це несуттєва подробиця.

Опісля перонівський посол згадав про вбивство студента Спанґерберґа, як про діло рук комуністів; надарма комуністична преса намагається здезорієнтувати публічну опінію. Адже вбитий студент добре знав комуністичну ячейку свого департаменту. До цього слід додати, що в той самий час промовляв на засіданні Сенату д-р Рока, який заявив, що кілька місяців тому Спанґерберґ відвідав його у його адвокатській канцелярії і сказав: „Якщо згину, це буде смерть за університетську справу". Інша жертва комуністичного терору, — продовжував посол Коттонаро, — молодий перонiст Ґатіка, рекрут, що згинув на майдані перед цим Конґресом у травні під час маніфестації у справі Домініканської Республіки. Вбила його боївка з медичного факультету, де комуністична інфільтрація дійшла до виняткових розмірів.

Перонівський посол почав і закінчив свою промову обвинуваченням т. зв. уряду Визвольної Революції ген. Арамбура, який безпосередньо після усунення Перона, в 1955 році, кинув університети (що до 1958 року були виключно державні) на поталу комуністів, усунувши 4.200 професорів та обсадивши катедри професорами лівої орієнтації. Лише акція юстиціялістичної доктрини охоронила від комунізації арґентинські робітничі маси.

Обидва твердження правдиві. Шістнадцять років тому робітникові небезпечно було признатися серед товаришів, що він симпатизує комунізмові: перонiсти вважали комуністів ворогами ч. 1, гіршими від олігархів. У висліді реваншової „ґорилівської" політики та постійного обмеження життьового рівня робітництва, марксистам вдається потрохи інфільтрувати перонівське середовище і пощастило перейняти контролю кількох синдикатів. Але переважна більшість синдикатів в руках перонiстів, яким припадає історична роля протикомуністичного заборола в робітничому довкіллі, подібно як християнській демократії (до речі, теж з деякою ідеологічною інфільтрацією) — в Чіле. Правдивий парадокс: робітнича маса протикомуністична, зате університети — комуністичні бастіони.

Під час промови консерватиста Жоффре, перонiст Каро завважив: „Чому не поборюєте комунізму, замість боротися проти перонізму?" — „У першу чергу поборюємо комунізм, — відповів Жоффре, — а перонізм лише остільки, оскільки він обстоює тоталітарні ідеї". Розмежування важливе, бо арґентинські демократи деколи ставлять перонізм і ко-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Іван Кедрин

З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ ЗДА Й КАНАДИ

Як повідомляє Управа Спілки Українських Журналістів Америки (СУЖА), в днях 30 і 31 жовтня ц. р. відбудеться на Союзівці біля Кергонксону перший з'їзд українських журналістів Америки і Канади. До речі, первісний передбачений термін, призначений на 23-24 жовтня, прийшлося пересунути на тиждень з уваги на можливості більших виґод для з'їзду та його учасників. У зв'язку з цим з'їздом треба згадати про деякі його цілі.

Вони охоплені широкою проблематикою преси взагалі й нашої американсько-української та канадійсько-української преси зокрема як і прерізними турботами наших журналістів. Тут не місце вглиблюватись у завдання преси та в окрему місію, що її виконує українська преса у вільному світі. Не місце також розглядати докладно прерізні актуальні проблеми українського журналістичного стану у вільному світі, зокрема на північно - американському континенті. Всім цим справам будуть присвячені окремі доповіді на з'їзді, буде їм присвячена дискусія. Можна передбачати, що й сам з'їзд не подасть ліків на всі болячки життя і праці американсько- та канадійсько-українських журналістів. Але він напевно дасть поштовх до їхнього розгляду, зактуалізує із в першу чергу в рядах самих працівників пера, повинен піднести повагу журналістичного стану в очах його членів і цілої громади та спричинитись до покращання їхньої організованости.

Оця саме ціль присвічувала найперше ініціяторам з'їзду. Український журналістичний стан взагалі дуже молодий. Щойно в 20-их і 30-их рр. він почав добиватися визнання від громадянства, як стан щонайменше рівний з іншими професіями, які, засновані на освіті, таланті й практиці, виконують поважну працю і вимагають зрозуміння збоку громадянства. Коли перед останньою світовою війною позначився в Західній Україні, себто там, де була зосереджена вільна українська преса, поважний поступ, то по цьому боці океану треба ставити, на жаль, щойно перші кроки: в ділянці власної організації, у встановлюванні норм праці і співпраці, у підшукуванні варстатів, у визнаванні потреби зорганізованого колективу професійних журналістів.

Відома сумна правда: хто не шанує себе — інші не шанують його. Українські журналісти в Америці взагалі не мали власної організації до 1952 року. Можна вияснювати різними причинами, що й після того ця організація існувала радше на папері, чи проявляла лише дуже кволу діяльність. Очевидно, що й тут можна покликатися на „обставини" в лапках і без лапок, виїнятково важкі умовини, в яких трудно активно діяти такій організації, притягати до неї неохочих та підвищувати повагу організації в ширшому громадянстві. Ясно, що кожне діло роблять люди. Від самого початку створення Спілки Українських Журналістів Америки були найбільші трудноші з отриманням згоди від різних осіб — з іменем, авторитетом, досвідом — щоб стали у проводі організації. За кожним разом новообраний голова погоджувався обійняти цей пост тільки для того, щоб не створювати кризи.

Ця ненормальна ситуація не сприяє праці і співпраці українських журналістів на американському континенті. Поділені у своїх світоглядах і політичних поглядах, вони все ж усі люди тієї самої професії, дармащо деякі з них не мають змоги зарібково виконувати її. Багато суто станових, суто професійних проблем української журналістики стоять понад злободенними контроверсійними політичними проблемами. Як унормувати ці справи, як запевнити співпрацю всіх українських журналістів із національного табору, щоб вона виходила на добро організації, преси і громади — це саме і є одним із тих завдань з'їзду журналістів, що тісно пов'язане з потребою покращання організаційного стану.

Як усі такі з'їзди — і цей з'їзд українських журналістів Америки та Канади повинен сполучити товариський елемент із діловим. Особливо вартісною була б приявність на з'їзді пресових представників усіх існуючих ідеологічних таборів і груп та приявність канадійських колеґ, з якими можна і треба нав'язати тісніший зв'язок. Добре було б перевести коротку дискусію про перший з'їзд українських журналістів Америки і Канади заздалегідь, у порядку спокійної і ділової виміни думок.

Треба сподіватися, що цей перший з'їзд українських журналістів у Північній Америці скріпить почуття солідарности на базі спільного замилування до праці і спільного важко... та відповідального завдання, що його кожний виконує згідно з власним переконанням, за диктатом власної совісти, з увагою на добро рідної справи.

В. Кедровський.

УКРАЇНСЬКА МОВА В СОВЄТСЬКИХ ШКОЛАХ

На Україні виходить педагогічний журнал „Українська мова і література в школі". Треба признати, що ззовні справляє він гарне враження. Головні відділи в ньому такі: Питання філології; Методика літератури; Методика мови; Учителеві початкових клясів; Трибуна словесника; Консультац і я; Бібліографія; Пам'ятні дні; Наш календар і Хроніка.

В числі 5-му цього журналу за 1965 рік, у відділі „Методика мови", знаход и м о статтю: „Слово рідної мови". Її автор учитель Сухомлинський, правдиво висвітлює вагу і значення рідної мови:

„Рідна мова — то безцінне духовне багатство, в якому народ живе, передає з покоління в покоління свою мудрість і славу, культуру і традиції. У рідному слові народ усвідомляє собе як творчу силу. Слово рідної мови — могутній засіб передачі від покоління до покоління історичного, культурного, морального, естетичного, побутового досвіду народу. Рідне слово — то невичерпне, животворне і н е вмируще джерело, з якого дитина черпає уявлення про навколишній світ, про свою родину, про своє село і місто, про ввесь свій край".

Далі учитель Сухомлинський пише:

„Віками український народ творив це багатство, відкладаючи в скарбницю рідної мови найдорожчі перлини думання, почуття, фантазії. У кожному слові рідної мови — не тільки звукове позначення явища, подій, речі, а й найтонші відтінки почуття та переживань. Ми промовляємо слово „обрій" — і перед нами постає яскрава картина: гарячий літній день, степ цвіте і духмяніє, блакитне небо десь далеко-далеко доторкнулось своїм кришталевим куполом (?) до землі, і земля в тому місці тремтить у хвилях марива. Ми чуємо слово „смеркає" — і наша уява малює тихий осінній вечір, горять дрова у печі, діти горнуться до матері, просять розповісти казку про сірого вовка та хитру лисичку.

„Любов до Батьківщини, — пише цей учитель, — неможлива без любови до рідного слова. Тільки той може осягнути своїм розумом і серцем красу, велич і могутність Батьківщини, хто збагнув відтинки й пахощі рідного слова, хто дорожить ним, як честю рідної матері, як колискою, як добрим ім'ям своєї родини. Людина, яка не любить мови рідної матері, якій ніхого не промовляє рідне слово, — це людина без роду і племени" . . .

Майже в кожному числі журналу „Українська мова і література в школі" знаходимо кілька подібних статтей, що закликають любити й плекати рідну мову. Так само добре тут розроблена методична ділянка. Отже, є люди на Україні, які піклуються рідною мовою й намагаються зберегти її чистоту.

Але такі шляхетні наміри ності. Ось приклади із статті, надрукованої в четвертому числі журналу:

„. . . в школах району є ще частина вчителів, мова яких дуже засмічена русизмами, діялектизмами, часто настільки бідна, суха й невиразна, що діти сприймають її з великими труднощами. Особливо хибують на це викладачі фізкультури, праці, домоводства, виробничого навчання. І серед учителів математики, фізики, хемії, природознавства, історії й географії можна почути: „сельрада", „сельмаг", „пувиця" (ґудзик — В. К.), „карман", „платок", „ходе" „робе", „даже", „первий, „телефон" „хвабрика" „даже не побоявся", „щитай", „дальше", „наверно", „н а п у т а л і" . . . ."

В числі третьому журналу читаємо: „. . . розвиткові мови приділяється (в школі) другорядне місце, цим мало хто цікавиться, ніхто не говорить про їх урізноманітнення, про піднесення їх ефективности. Це сталося внаслідок звуження поняття „грамотности". Лист в якому немає жадної орфографічної або пунктуаційної помилки і де рясніють штампи, слова-покручені й канцеляризми, чомусь вважають грамотними і навпаки — лист, написаний соковитою і образною мовою оголошується неграмотним, якщо в ньому трапляється одна-дві орфографічні помилки. Таке розуміння грамотности, як це не дивно, народилося в школі під впливом наших програм".

Учитель в своїх статтях звертає увагу на те, що совєтські педагогічні інститути не дають належної студентам теоретичної підготови. Один з них пише:

„Якось мені довелося бути присутнім на обговоренні лекцій з математики в школі, в яку для перевірки приїхала бриґада районного відділу народної освіти. Молодий учитель ділився враженням від прослуханої лекції свого колеги: „У вчителя, що давав лекцію, і стаж, і знання свого предмету непогані. Але мова, якою говорив цей

(Закінчення на стор. 4-ій)

МОВА . . . ШКУТИЛЬГАЄ

Невеселі думки довго не залишатимуть вас, коли ви побуваєте на вступних іспитах з інститутах та університетах, — розповідає в „Радянській Україні" з 17 вересня Ірина Бабич.

Вступники говорять трафаретними фразами, штампованими й дикими реченнями, завченими в школах. Чому? Діти чують в школі від своїх „фізиків", „географів", „біологів" мову суху й нецікаву. Мова великого Кобзаря, — каже Ірина Бабич, — прекрасна і співуча — багата, точна й образна мова Михайла Коцюбинського, Лесі Українки, Максима Рильського постане перед вами бідною, знекровленою, знебарвленою . . .

Б. Ол.

БІЛЯ КРИНИЦЬ ВЕЛИКОГО ЛЬВОВА*

(З прогульки до Добростан)

(1)

Вода, що її десятками тисячів кубічних метрів пє щоденно великий сьогоднішній Львів, — не є його власна вода. Її спроваджують широкими водопровідними рурами з околиць, віддалених на кілька десятків кільометрів від міста.

Зате Львів має чисту, здорову й смачну воду.

Коли щодень, чи то звечора, чи зранку відкручуємо курок водопроводу, щоб наловити свіжої, холодної води, то навряд, чи уявляємо собі, звідкіль приходить цей сріблистий, кришталний плин і яким чином дістається він до нашої хати.

А слід підкреслити, що достава води для великого міста є для нього питанням життя і смерти. Без води місто стане пустинею, а нездорова, бактеріолоґічно нечиста вода буває причиною важких пошестей і може цвітуче місто прикинути в один великий шпиталь.

Не диво, що опіка над криницями великих міст є сьогодні в руках гіґієнічних інститутів і під доглядом учених бактеріольоґів і лікарів.

Оглянути водопровідні уладження Львова це далебі цікава річ, тож, коли приходить нагода, — радо користаємо з неї і з прогулькою львівського медичного факультету їдемо оглядати криниці великого Львова.

До Добростан, чи пак до Добростанської Волі є зі Львова цілих 35 км.

Наш автобус лишив за собою задимлені бльоки камяниць янівського передмістя і судорожно підскакує по вибоях широкої янівської дороги. Очевидно, що цікаво розглядаємося по околиці. Крізь невелике віконце й туман куряви прилітає до нас здоровий подих лісової зелені, що шмараґдовим шпалірем гордого соснового лісу раз-у-раз стає по обох боках янівського тракту.

Їдемо до джерел львівської води. Гасло дня є для нас — вода. — Це тимбільше актуальне, що надворі горяч. Спека вдирається й до автобуса, дошкулює неабияк. — Коби скоріше вода, — потішаються товариші дороги.

А тим часом у невеличкому термометрі, що його знаходимо в куті автобуса, срібний стовпик станув на 35 Ц. і то в тіні.

Незабаром Янів.

Типове маленьке містечко з рядом жидівських крамниць при дорозі, з просторим ринком, на якому посередині гордовито станула криниця, така собі звичайна студня з помпою, біля якої пораються дуже поважні фіґури з міською сикавкою. Це либонь „помпєри" роблять вправи.

По ринку проходжуються сюди й там маєстатично неарійські наші сусіди, святочно одіті, з книжками під пахою. Маємо суботу.

А здалека видно найкращу річ у Янові. Його просторий, прегарний став, на якому мов баранчики по небі пливуть каюки з білими, дуже білими у сонці парусами.

Після Янова заводимо розмову на тему цього, що незабаром побачимо.

Хтось каже, що наша сьогоднішня цивілізація — це переважно те, що людство вже брало колись у давнину. Як актуальний приклад ставить славні римські акведукти. В їх обличчі сьогочасні водопроводи нічого нового. Я не погоджуюсь з тим, хоч і сам маю сентимент і пошану для старовини та її померклої культури.

Навіть у прикладі акведуктів, їхніх і наших — порівняння в усіх прикметах виходить на користь наших днів.

А ще такий важний момент, що вода, яку ми пємо, є бактеріольоґічно чиста, а це передумовна прикмета води, здатної до пиття і домашнього вжитку. Коли ж їх вода була теж чиста, то це річ щастя, а не свідомого діла, — бо ж бактеріологія — це був для старовинного світу — незнаний світ.

За цікавою гутіркою забуваємо „вживати надаремно імена" тих, що дбають, а радше не дбають про туґешні дороги й, скрутивши з головного шляху, що побіг аж до старого живця Шкло, — поїхали доріжкою наліво. Високий, гейби фабричний комин добростанської стації дав нам перший знак, що наближаємось до „фабрики води".

Віздимо в ліс — у цілий тунель зелені й задержуємося біля воріт заведення.

З нами кількох достойників міста й воєвідства, тож керівництво водопроводного заведення витає нашу прогульку привітно й обіцяє нам усе показати, все розяснити.

І таки зразу йдемо гуртом за нашим фаховим провідником, що впроваджує нас до величавої галі машин, помп, кітлів і збірників. Для ляїка це образ великої новочасної фабрики, в якій багато машин і моторів, а мало робітників. Автім впадає в очі надзвичайна чистота й охайність, все блестить гладким металем або чорним ляком.

Найперше кор[illegible] виклад, ілюстрований мапами, діяграмами та технічними рисунками.

Вода, що її одержує Львів, біжить до нього через десятки кільометрів металевими рурами зі світлом широким на 60 центиметрів. Цю воду помпують стації помп із глибоких на 20 метрів криниць, яких кільканадцять є розкинених у лісі в околиці Добростан.

*ВІД РЕДАКЦІЇ: Одною з головних проблем східніх стейтів ЗДА, зокрема Ню Йорку, була впродовж цього літа, все ще нерозв'язана проблема води. У зв'язку з цим інтересно буде познайомитись із забезпечуванням водою нашого Львова у передвоєнних часах. Тому й передруковуємо на цю тему цікавий репортаж тодішнього молодого студента медицини у Львові, а сьогодні голови Українського Лікарського Т-ва Північної Америки, д-ра Богдана Олесницького з Нюарку, що був надрукований у львівському „Новому Часі" з 14-го липня 1937-го року.

(Далі буде)

Ню Йорк, Н. Й.

„ЧОРНОМОРЦІ" НА СЦЕНІ В НЮ ЙОРКУ

Український оперовий ансамбль у Ню Йорку, котрий з повним успіхом поставив вже ряд опер, тепер працює над постановкою народньої оперети Лисенка „Чорноморці" з життя запорозьких козаків, які після зруйнування Січі переселилися в кубанські станиці. Вистава піде в повному оформленні, з оркестрою, хором, декораціями і оперовими співами в листопаді в Ню Йорку.

Участь приймають: І. Гош (Львівська опера), Х. Карпевич (мол. оперн. анс. Н. Й.), С. Крижанівський (Львівський оперовий театр) Т. Лихолай (Опера в Буенос Айресі), В. Жила Наливайко (мол. оперн. анс. Н. Й.) Л. Рейнарович (Львівська опера), М. Стефанишин (мол. оперн. анс. Н. Й.), Т. Федорович (актор українських театрів), Г. Шерей (Київська Фільгармонія), М. Яблонський (актор УТА.)

Постановка — С. Крижанівський, музичний провід — маестро О. Стратичук, концертмайстер — Т. Левицький, декорації — Е. Ткачук. Тематика оперети не надто складна, типова тематика побутових драм. Симпатія, з якою автор змальовує простих, чесних людей, народна мова, гумор, народний обряд весілля, — природно вплетений в дію, роблять твір привабливим і тепер. У всій постанові виведена своєрідна екзотика окраїнної української землі Кубані та ідея шляхетности і доброти українського духа, який остаточно перемагає в кінці оперети.

Музика мелодійна, виразна, кольоритна, що спирається повністю на народню основу. „Чорноморці" — є першим завершеним музично драматичним твором Лисенка і ця оперета починала дуже важливу лінію оперної творчости композитора, лінію народньо-побутову.

Добір пісень у „Чорноморцях" зумовлений розвитком сюжету і особистими, індивідуальними особливостями кождого образу, його настроями й переживаннями.

Деякі пісні, дуети, хори, здобули собі популярність і репертуарність; — пісня Марусі „Болить мене голівонька" чи Івана „Ой зійди, зійди, ясен місяцю", або на взір народних голосінь пісня Кулини „Ой матінко голубонько", Наталки „Ой одна я одна", чи героїчна пісня Кабиці „Максим козак Залізняк", хор козаків „Гей гук, мати, гук" чи мужній енергійний хор „Засвистали козаченьки" загально відомі. Не диво, що оперета увійшла в залізний репертуар українських театрів.

Виконавці, — це ентузіясти співу, котрі не оглядаються на матеріяльні користі, а хочуть плекати рідну пісню і музику. Вистава оперетки це поважний видаток, це дорога ділянка театрального мистецтва, а все ж таки ця невелика група нюйоркських акторів докладає героїчних зусиль, щоб вдержати цей ансамбль в дальшій творчій дії.

Слово за публікою, підтримати цих ентузіястів, та побачити „Чорноморців" на сцені в Ню Йорку.

Л. Р.

Американське Товариство Допомоги Мандрівникам

Ще в 1851 році добросердечний губернатор м. Сан Люїс пожертвував $ 600,000 для заснування Товариства Допомоги Мандрівникам імені Брайна Меланфі, як допомогу переселенцям на Захід, піонерам, які переїздили через це місто. Протягом століття, що минуло від того часу, цей вираз доброї волі помножився на кілька разів, і тепер існує понад сто таких товариств у ЗДА, в Алясці, на Гаваях, у Порто Ріко та в Канаді.

Мета цих товариств допомагати мандрівникам в їх потребах, будь він неуважний бизнесмен, що забув свій гаманець у кишені іншого убрання, чи дівчина, що втекла з дому чи сезоновий робітник, чи недосвідчений турист, який у перше їде сам , або відвідувач з-за кордону, що не знає англійської мови, але мусить віднайти своїх родичів у ЗДА.

У м. Ню Йорку, одному з найбільших портів світу, допомога Т-ва Допомоги Мандрівникам припадає на долю здебільшого іміґрантів та закордонних відвідувачів. Кожний пароплав чи літак що прибуває до цієї країни, находить представника Т-ва, який говорить багатьома мовами і чекає на пристані чи на летовищі, готовий подати потрібну допомогу.

Нюйоркський Відділ Т-ва, що цього року святкує свою 60-ту річницю, має також бюра на Пенсильвенській стації, на Ґренд Сентрал та на Автобусній стації Порт Оториті. Деякі клієнти Т-ва потребують тільки підтвердження відомостей, або простеньких інформацій, але більшість справді потребує різної допомоги: умово хворі, каліки, алькоголіки, наркомани, випущені з в'язниці. Таким досвідчені працівники Т-ва подають практичну допомогу та охорону, поки вони доїдуть додому або матимуть якусь іншу відповідну опіку.

Один з найдраматичніших випадків праці Т-ва був випадок з п. Марією, сліпою жінкою, що їхала з двома маленькими дітьми з Ню Мексико до Вермонту. Її чоловік звернувся до Вермонтського відділу Т-ва, цей відділ сконтактувався з Нюйоркським та Шикаґівським відділами. Там Марія знайшла уже представника Т-ва, що чекав її на летовищі, посадив її на літак до Ню Йорку, там її пересадили на потяг до Олбані, де на неї чекали її тесть і теща. Без такої координованої допомоги, поїздка була б неможлива.

В 1917 році було зорганізовано Національну Асоціяцію Допомоги Мандрівникам, щоб пов'язати сітку відділів Т-ва під одним керівництвом.

Сьогодні найбільшу проблему Т-ва становлять сезонові робітники. Найперша мета Т-ва — допомогти таким особам знайти постійну, на цілий рік, працю, що дасть їм постійну матеріяльну базу і охоронить перед пониженням. У цих турботах воно продовжує працю, розпочату сто років тому Брайном Меланфі що приділив початковий капітал для допомоги переселенцям на захід, коли почалась славнозвісна Каліфорнійська золота гарячка.

Ам. Рада

● В Норвегії новий шпигунський скандал: арештовано 52-річну секретарку голови розвідчого відділу в норвезькому генеральному штабі, яка мала доступ до всієї тайної кореспонденції та різних тайн Атлантійського Союзу (НАТО). Прилинено в урядуванні того старшину, полковника Вільгельма Еванґа. На кілька днів перед тим арештуванням від'їхав до Москви совєтський „журналіст", який мешкав близько тієї секретарки і часто з нею стрічався.

АТАКУЮТЬ КОМУНІСТИЧНУ ТВЕРДИНЮ

(Закінчення із стор. 2-ої)

мунізм не в одній площині, забуваючи, що перший є національним, дармащо небажаним, явищем, а другий імпортованим, і що перонізм — система авторитарна, але не тоталітарна. Деколи навіть поборюють виключно пероністів, залишаючи в спокою комуністів — які куди слабші і які, коли треба, поводяться дискретно.

Хоч поява численного перонівського бльоку в Палаті Послів дає основу для тривоги, допущення перонівських списків до виборів у загальному оправдує себе. Перонівські посли шанують вимоги парляментарної культури, тиск перонівських синдикатів послабшав. І, що важливіше: відколи комуністи втратили змогу грати на єдності проскрибованих партій, пероністи вертаються до традиційних протикомуністичних позицій. З цього погляду знаменний і надійний солідарний протикомуністичний виступ консерватистів і пероністів у Палаті Послів, 20 серпня.

Правдою є також, що ця парадоксальна ситуація в арґентинських університетах почалася щойно від 1955 року, бо до того часу студентські організації, наставлені опозиційно до Перона, були в демократичних руках. Тимчасовий президент ген. Арамбуру — демократ і протикомуніст, але людина скромної інтеліґенції — легковажив комуністичну загрозу, бо, мовляв, комуністи не здобувають у виборах навіть 5% голосів ... Воюючі ліберали використали університетську чистку, щоб усунути не лише пероністів, але й католиків, далеких від перонізму; опісля скотилися вони до ролі „корисних ідіотів", за спиною яких комуністи та комунофіли захопили багато катедр та ключові департаменти, а то й факультети. Крізь філософічний факультет вони надають виховно - філософічної орієнтації всьому університетові, а соціологічний департамент обернули на справжню ячейку, яку використовують для монополізування обслідування арґентинської дійсности.

Щоб забезпечити за собою ті „здобутки революції" (протиперонівської — підготованої та здійсненої католицькими руками), комуністи видобули, завдяки своїм поплентачам, від Арамбуру закон, який запевняє державним університетам повну автономію, а державним органам залишає ... обов'язок фінансувати їх.

Відповідаючи на інтерпеляцію, міністер освіти признав, що не має контролі над університетами, бо вони, мовляв, „мають автономію інституціонального типу, який творить найвищий ступінь університетської автономії". „Тобто, — завважив посол Жоффре, — університет є зовсім незалежний, творить державу в державі. Чому не признаєте цього ясно, пане міністре?" Міністер відповів, що справді 5 стаття університетського закону елімінує юрисдикціональну контролю, так що залишається хіба рекурс нелеґальности.

До цього слід додати, що судові рекурси мало надійні з огляду на надзвичайно повільну судову процедуру. Слід також згадати, що університети запопадливо боронять свою незалежність від держави, але не шанують автономії факультетів. Кілька років тому, коли ректором був Різієрі Фрондізі брат президента, Сенат скасував внутрішню автономію дентистичного факультету, розв'язавши факультетську раду та передавши всю владу наказному деканові, який перевів чистку серед професорів. Причина: професорський склад факультету був гостро протикомуністичний.

Платне оголошення.

„Потреби наших старших громадян мусять і надалі бути в нас на першому місці і тому нашим обов'язком є заінтересуватися більше не тільки тими, що є старшими сьогодні, але й тими, що будуть ними завтра". Річард Й. Гюз.

Досягнення Губернатора ГЮЗА

В 1963 р. Губернатор вів завзяту кампанію за поправку до конституції, щоб зменшити річно маєтковий податок для старших громадян на $80.00. Його кампанія була успішною.

В 1962 р. Губернаторові вдалося перевести закон про медичну допомогу для старших людей в стейті Ню Джерзі. Він також сильно підтримав переведення Державної Програми "Medicare", щоб забезпечити потреби старших громадян.

Губернатор був також активний у виявленні потреб для мешканевих приміщень старшому громадянству. Вислідом був зріст на 100% від 1962 р. в публичних мешканевих приміщеннях для старших людей. Стейт Ню Джерзі стоїть на першому місці в державі, щодо числа публічних мешканевих приміщень для старших людей.

В 1965 р. Губернатор Гюз схвалив закон, щоб заохотити неприбуткові організації до будови мешканевих проджектів для користування особам у віці 62 р. або й старшим, які є в границях середнього заробітку. Він також затвердив пляни Блю Кросу — Блю Шілду, які дозволяють особам понад 65 р. дістати покриття без вимог представити лікарську посвідку доброго стану здоров'я. Він також установив програму щодо прийняття на працю мужчин у віці понад 62 р., як частинно зайнятих — „парт тайм" колекторів на Garden State Highway і New Jersey Turnpike.

За ці досягнення Губернатор Гюз заслуговує на Вашу піддержку. Голосуйте на перевибір Губернатора Річарда Й. Гюза в дні 2-го листопада 1965 р.

(Плат. пол. огол.)

З НАШИХ БУДНІВ

СВІЖА КРОВ

— Ти чуєш, старий? — спитала чоловіка моя дорога землячка, пані Татушиха, пришкандибавши з ґросерні з паперовою торбою, повною всякого „вікту". — До нашого будинку спровадились якісь нові скитальці.

Пан Татух, що саме студіював рубрику посмертних оголошень, дуже не любить, коли йому в такий поважний момент перебивають читання „Свободи".

— Поперше, ти мені не сказала жадної новини, — відрубав, як сокирою, — бо цю новину я ще вчора знав, а подруге, пора тобі врешті вбити втямку, що тепер немає вже скитальців чи там діпістів, як їх колись називали, є лише американські ситизени, такі самі, як ми!

Пані Татушиха сиділа на кріселку і напружено віддихувалась, відбувши мандрівку стрімкими сходами на третій поверх, з повною торбою продуктів.

— Ти, професор, — промовила врешті, віддихавшись, — ти мене не вчи, хто такі скитальці, а хто ситизени, ба я в тому самому університеті підлоги мила, що й ти. Я ж тобі не говорю за наших, американських скитальців, що з німецьких кемпів приїхали, а за тих нових ґріньорів, які приїжджають тепер з Орґантини, Параґваю та з інших теплих країв, де люди голі ходять і вужів їдять.

Велл, то інша справа, — сказав примирливо пан Татух, знімаючи з носа окуляри.— Що вони там, у тих краях споживають, того я не знаю, я до миски їм не заглядав, але се дійсна правда, що нові ґріньори багато в чому різняться від цих, наших, яких ми спровадили ... Дуже премудрі, ніщо їм в Америці не подобається, мовляв — тут нема жадної культури, бо на вулиці сплять п'яні боми, а хлопці в боли грають.

— О! Ти вже з ними балакав?

— Є! Вчора в парку стрінув одного такого мудрагелика, що критикував усе американське, а найбільше — бейзбол! „Що це, каже, за такий дикий спорт, що хлоп махає макогоном і вибиває Богові вікна?" А я йому тоді показав нашого сусіду, пана маґістра Тоненького, що вийшов із синком до парку в боли грати ... „Бачите, питаю, отого лисого панка, що кидає бальоном, а хлопчинка, сім рочків старий, підбиває бальончика таким, як ви кажете, макогоном? ... „Бааачу, — скривився мій ґріньор, — якийсь зварйований американець — здурів на старші літа і публіку з себе робить". А я йому на те: „Се такий самий американець, як з тебе японський цісар. То ж то наш чоловік, пан маґістер Тоненький, що приїхав до цих контрів 17 років тому і так само критикував колись бейзбол, як ти його нині критикуєш. А тепер — гляди, щоробиться: як файно махає макогоном! По-моєму, він дуже розумно робить, що сам бавиться з хлопцем, не пускає його між вуличників, від яких може навчитися лише того, як виривати торбинки з рук наших бабок, коли вони вертаються з бінґо ...

В цьому місці пані Татушиха схопилась з крісла, тупнула ногою!

— Чи ти мені вічно мусиш нагадувати, що в мене торбинку вкрали? .. А яке тобі діло до того, чи я граю в бінґо, чи ні? Ти мені не будеш давати ордерів!

Дозвольте в цьому місці поставити крапку, бо хатня дискусія, яка потім вив'язалась, не мала жадного стосунку до перманентної в цій країні проблеми — „свіжої крови" ..

ІКЕР

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила

Українська мова...

(Закінчення на стор. 2-ій)

педагог! І молодий учитель цюючи понад 15 років, той і досі не може висловлювати звичайних думок своєю рідною мовою".

Та не будемо тут робити закиду всім учителям, що зле говорять українською мовою, бо не завжди в цьому їх вина. Деякі автори в журналі „Українська мова в школі" критикують систему навчання, її бюрократизм і невідповідну підготову вчителів. Але ж це ціль совєтської влади — спинити розвиток української мови, щоб поставити її на становище, підрядне супроти російської. Тому совєтські видавництва мізерними накладами видають українські книжки і журнали. Крім того, знаємо з самої ж таки большевицької преси, і від українських відвідувачів України, що там у книгарнях тяжко дістати потрібну українську книжку. На прохання продати ту чи іншу українську книжку їм відповідають: „Такой кніґі у нас сейчас нєт!", і пропонують російську книжку.

Навіть зовнішнім виглядом журналів дурять большевики українських покупців. Недавно купили ми два числа совєтського журналу для дітей „Барвінок". Коли роздивилися вдома, то побачили, що один з них надрукований в російській мові. Отже, щоб підсунути українським батькам російський журнал для дітей, видають „Барвінок" не називаючи його російською назвою — „Могильниця".

Тому й не дивно, що на вулицях українських міст, як і в царські часи, чується переважно мова різних „штокалів" та „какалів", як називали наші селяни москалів та перевертнів ще до революції 1917 року.

відзначивши позитивні сторони лекції, просто обурювався, коли говорив про мову вчителя з солідним стажем: як же це так, що, пра- (до речі, іншої національности), що вільно й бездоганно володіє російською, українською і своєю рідною мовою.

Збори Відділів УНСоюзу

СУБОТА, 2-го ЖОВТНЯ 1965 Р.

БРУКЛИН, Н. Й. Місячні збори Т-ва ім. В. Хмельницького — 158 Відд. в залі УНДому при 216-218 Grand St., о год. 8-ій веч. — Ю. Сокіл, предс., П. Дубовецький, секретар.

НЕДІЛЯ, 3-го ЖОВТНЯ 1965 Р.

СИРАКЮЗИ, Н. Й. Місячні збори Т-ва Укр. Січ — 39 Відд. о год. 3 по пол. в малій залі УНДому. Збирання вкладок: субота 2 жовтня — від 7-10 веч.; неділя 3 жовтня — від 12-3 по пол. Проситься всіх членів явитися на місячні збори. — Управа.

СУБОТА, 9-го ЖОВТНЯ 1965 Р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Дарахівщина — 275 Відд., о год. 7 веч. в церковній залі при Sussex і Green St. Проситься членів прибути на важні наради в справі Відділу. — Вол. Юрків, секр.

НЕДІЛЯ, 10-го ЖОВТНЯ 1965 р.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва ім. І. Франка — 334 Відд. відбудуться в УНДомі при Вест 14-ій вулиці. Проситься членів прибути і вирівняти вкладки та забрати дивіденду. — Н. Задерецький, пред., І. Холодняк, рек. секр., Стефанія Вохонок, фін. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 367 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр. Амер. Клюбі. — Ю. Кушнір, гол., Т. Песко, кас., В. Попович, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори С-ва Пресв. Богородиці — 36 Відд., о год. 3-ій по пол. в залі Укр. Амер. Клюбу при Вільсон. — Анна Стрілець, предс., Кат. Ярославська, касир, С. Гунька, секретар.

Посмертні згадки

МИХАЙЛО ЯРОШЕВИЧ, член Б-ва св. І. Хрестителя — 277 Відд. УНС в Гартфорді, Конн., помер 29 квітня 1965 р. на 83-му р. життя. Покійний залишив у глибокому смутку дружину Катерину, 5 синів Волтера, Стефана, Петра, Михайла і Йосифа, 11 внуків і 6 правнуків. Родина Ярошевичів знана в Гартфорді зі своєї жертвенности на релігійні і народні цілі. Десятки родин нових емігрантів знайшли в домі Ярошевичів поміч. Всі члени родини є добрими членами УНС. Вдова по Покійному Катерина довгі роки приєднувала нових членів до УНС. Похорон відбувся 3 травня 1965 р. з церкви св. Михаїла в Гартфорді на український цвинтар в Гластонбері при численній участи родини, приятелів і членів УНС. Замість цвітів на могилу Покійного Відділ вислав $10 на Українських Інвалідів, згідно з бажанням вдови по покійному Михайлові.

Вічна Йому Пам'ять!

Е. Гомотюк, секр.